

**MINISTER
EDUKACJI i NAUKI**

Warszawa, 2006 - 01 - 05

E-DE-3-BN-0401-1/2006

**Pan
Bogdan Borusewicz**

**Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na oświadczenie Pana Senatora Romana Ludwiczuka złożone podczas 3. posiedzenia Senatu RP w dniu 22 grudnia 2005 r. w sprawie poziomu finansowania zadań oświatowych małych gmin miejskich – uprzejmie proszę Pana Marszałka o przyjęcie następujących informacji.

Ostateczne kwoty części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego na rok 2005 określone zostały na podstawie:

- przyjętej w ustawie budżetowej na rok 2005 wysokości części oświatowej subwencji ogólnej,
- rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 28 grudnia 2004 r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2005 (Dz. U. Nr 286, poz. 2878),
- danych statystycznych z meldunku EN-3 o stanie zatrudnienia w dniu 10 września 2004 r. (rok szkolny 2004/2005),
- ostatecznych danych statystycznych GUS na rok szkolny 2004/2005,
- danych rzeczowych zweryfikowanych przez organy prowadzące.

Algorytm podziału subwencji oświatowej jest corocznie modyfikowany, a potrzeba tej modyfikacji wynika z analizy wskaźników ekonomicznych obrazujących przeciętne koszty kształcenia i działalności szkół oraz placówek oświatowo-wychowawczych. Zmiany te są przede wszystkim efektem prac i uzgodnień dokonywanych wspólnie z reprezentacją samorządów. W Ministerstwie Edukacji Narodowej i Sportu przy współudziale Zespołu ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego powstał algorytm podziału subwencji na rok 2005, stosownie do oczekiwań formułowanych przez poszczególne korporacje samorządowe oraz związkowe. Wypracowany ostatecznie algorytm jest rozwiązaniem kompromisowym i uzyskał zdecydowane poparcie Związku Gmin Wiejskich RP. Uwzględnione w algorytmie regulacje opierają się na rozwiązaniach dotychczasowych, polegających na zastosowaniu zasady, że „pieniądz idzie za uczniem”, co

oznacza naliczenie subwencji na podstawie liczby uczniów uczęszczających do szkół i placówek prowadzonych bądź dotowanych przez poszczególne gminy, powiaty i województwa samorządowe. Nowym rozwiązaniem w podziale środków subwencyjnych było zastosowanie wskaźnika korygującego (D_i) bezpośrednio nawiązującego do poziomu średnich wynagrodzeń – gwarantowanych Kartą Nauczyciela – nauczycieli zatrudnionych w grupach poszczególnych stopni awansu zawodowego. Zastosowanie tego wskaźnika umożliwiło przekazanie relatywnie wyższych kwot części oświatowej subwencji ogólnej do tych jednostek samorządu terytorialnego, w których udział zatrudnionych nauczycieli o najwyższych stopniach awansu zawodowego w relacji do ogólnej liczby zatrudnionych nauczycieli – w przeliczeniu na pełne etaty – jest wyższy niż średnio w skali kraju. Algorytm jest jednak metodą statystyczną podziału subwencji oświatowej i będąc kategorią ogólną nie może uwzględniać wszystkich lokalnych problemów występujących w jednostkach samorządu terytorialnego, bowiem zatraciłby swój uniwersalny charakter.

W rozporządzeniu MENiS, na podstawie którego dokonano naliczenia ostatecznych kwot subwencji oświatowej na rok 2005 dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego, wprowadzono – w porównaniu z rokiem 2004 – zmiany w algorytmie podziału subwencji oświatowej polegające m. in. na:

- likwidacji wagi zależnej od dochodów gmin, w których dochód na jednego mieszkańca stanowił nie więcej niż 92 % średniego dochodu na mieszkańca w kraju, co znacznie wpłynęło na wysokość subwencji oświatowej w 2005 r. dla niektórych gmin otrzymujących w latach ubiegłych w subwencji oświatowej środki finansowe naliczone ww. wagą. Likwidacja tej wagi nastąpiła na wniosek strony samorządowej Zespołu ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Uznano bowiem, że poziom dochodu na jednego mieszkańca znajduje już swoje odzwierciedlenie w mechanizmie kalkulacji kwot części wyrównawczej subwencji ogólnej dla JST i nie powinien być on uwzględniany również przy kalkulowaniu części oświatowej subwencji ogólnej. Należy zauważyć, że w celu złagodzenia samorządom skutków finansowych likwidacji w algorytmie podziału subwencji oświatowej wagi wyrównującej dochody, proces zmian został rozłożony na okres dwóch lat. W roku 2004 nastąpiło obniżenie wartości wspomnianej wagi w stosunku do poziomu obowiązującego w roku 2003, natomiast w roku 2005 już całkowicie odstąpiono od jej stosowania w algorytmie;
- zmodyfikowano mechanizm dotyczący uwzględniania w algorytmie wyższych jednostkowych kosztów kształcenia ucznia w szkołach zlokalizowanych na terenach wiejskich i w miastach do 5 tys. mieszkańców – poprzez uwzględnienie następujących rozwiązań: wprowadzenie wagi $P_1 = 0,38$ oraz zastosowanie w ramach wskaźnika korygującego D_i dodatkowej wagi $R = 0,12$ (zastąpiły one stosowane w roku 2004 wagi dotyczące uczniów szkół położonych na terenach wiejskich i w miastach do 5 tys. mieszkańców). Wprowadzenie wagi R związane jest z wyższymi jednostkowymi kosztami kształcenia uczniów w szkołach wiejskich i w miastach do 5 tys. mieszkańców, wynikającymi z konieczności wypłacania nauczycielom dodatków socjalnych. Należy podkreślić, że waga P_1 przeznaczona jest dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów dla dzieci i młodzieży na terenach wiejskich (liczona jest według miejsca położenia szkoły). Celem wprowadzenia tej wagi oraz jej utrzymania w roku 2005 było wyrównywanie szans edukacyjnych, poprzez częściowe zrekompensowanie gminom wyższych kosztów nauczania wynikających z faktu mniejszej liczebności oddziałów w szkołach położonych na terenach wiejskich

i w miastach do 5 tys. mieszkańców, a nie dofinansowywanie kosztów dowożenia uczniów do szkół.

Należy też zaznaczyć, że użyte w algorytmie pojęcie ucznia przeliczeniowego oraz wartości wag odpowiadają średnim statystycznym, podczas gdy rzeczywiste zróżnicowanie kosztów pomiędzy szkołami, nawet pomiędzy szkołami tego samego typu w tej samej jednostce samorządu terytorialnego, jest ogromne i wynika z bardzo wielu szczegółowych przyczyn. Dlatego też finansowy standard podziału subwencji ustalony w rozporządzeniu nie może być rozumiany jako kwota, która przechodzi bezpośrednio z budżetu jednostki samorządu terytorialnego do szkoły. Kwota subwencji oświatowej przypadająca na jednego ucznia przeliczeniowego stanowi finansowy standard A podziału subwencji i jest swoistym, kalkulacyjnym bonem oświatowym na ucznia dla danej jednostki samorządu terytorialnego.

Warto zauważyć, że część oświatowa subwencji ogólnej, w tym również rezerwa tej części subwencji, nie jest instrumentem dla łagodzenia różnic w poziomie dochodów pomiędzy poszczególnymi jednostkami samorządu terytorialnego. Do tego celu służy część wyrównawcza subwencji ogólnej, która jest jednym ze źródeł dochodów JST. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 203, poz. 1966) czynniki takie jak poziom dochodów podatkowych poszczególnych samorządów, niska gęstość zaludnienia, stopa bezrobocia znajdują swoje odzwierciedlenie w wysokościach kwoty podstawowej oraz kwoty uzupełniającej wchodzących w skład części wyrównawczej subwencji ogólnej.

W wyniku zastosowania tego algorytmu gminy miejsko-wiejskie otrzymały zwiększoną – w porównaniu do roku 2004 – subwencję oświatową średnio w kraju o 2,1 %, gminy wiejskie o 0,2 %, a w miastach nastąpił spadek wysokości subwencji oświatowej o 0,2 %. Należy tu jednak zaznaczyć, że w tej ostatniej grupie samorządów liczba uczniów w roku szkolnym 2004/2005 – w porównaniu do roku szkolnego 2003/2004 - zmniejszyła się o 4,3 %, podczas gdy średnio w kraju o 2,7 %.

Ostateczna kwota części oświatowej subwencji ogólnej ustalona na rok 2005 dla Miasta Jedlina-Zdrój wynosiła 1.495.904 zł. Kwota ta była niższa od kwoty części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2004 (bez zwiększeń z 1 % rezerwy subwencji) o 74.880 zł (tj. o 4,8 %). Należy tu zaznaczyć, że w szkołach prowadzonych przez Miasto Jedlina-Zdrój liczba uczniów w roku szkolnym 2004/2005 – w porównaniu do roku szkolnego 2003/2004 – uległa zwiększeniu o 1 ucznia (tj. o 0,2 %) i wynosiła 551 uczniów. Natomiast zmniejszeniu w znacznym stopniu – w porównaniu do roku 2004 - uległa liczba uczniów przeliczeniowych, bo aż o 54 uczniów (tj. o 9,1 %). Wskaźnik korygujący Di, zastosowany w wyliczeniach ostatecznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2005 dla Miasta Jedlina-Zdrój wynosił 0,941146328800000.

Ostateczne kwoty subwencji oświatowej ustalone dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego mogły być zwiększone jedynie ze środków rezerwy ustawowej, która w roku 2005 wynosiła 0,6 % kwoty części oświatowej subwencji ogólnej. Podział rezerwy subwencji oświatowej dokonywany był wyłącznie w oparciu o kryteria jej rozdysponowania, które zostały przyjęte przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego na posiedzeniu plenarnym w dniu 30 marca 2005 r. oraz na posiedzeniu w dniu 29 września 2005 r. Wszystkie jednostki samorządu terytorialnego zostały poinformowane pismem MENiS z dnia 31 marca 2005 r. Nr DE-3-339/18/05 oraz pismem MEN z dnia 30 września 2005 r. Nr DE-3-339/18a/05 o tytułach kryteriów, wymaganych

dokumentach i terminach składania wniosków w zakresie poszczególnych kryteriów. Ponadto kryteria te zostały zamieszczone na stronie internetowej resortu edukacji narodowej (www.men.gov.pl). Miasto Jedlina-Zdrój nie wystąpiła w 2005 r. – w ramach określonych kryteriów - z żadnym wnioskiem o zwiększenie części oświatowej subwencji ogólnej z 0,6 % rezerwy subwencji.

Jednocześnie uprzejmie informuję Pana Marszałka, że na podstawie art. 48 ustawy budżetowej na rok 2005 część oświatowa subwencji ogólnej została zwiększona o kwotę 180.384.986 zł. Zgodnie z art. 28 ust. 2 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego od tej kwoty odliczono 0,6 %, tj. kwotę 1.082.310 zł, która zwiększyła rezerwę części oświatowej subwencji ogólnej. Pozostałą kwotę w wysokości 179.302.676 zł podzielono między poszczególne jednostki samorządu terytorialnego na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 7 grudnia 2005 r. zmieniającego wymienione na wstępie rozporządzenie w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2005. Sposób podziału dodatkowych środków pozwolił na złagodzenie różnic pomiędzy wstępną a ostateczną kwotą subwencji oświatowej na rok 2005 w tych jednostkach samorządu terytorialnego, w których kwoty subwencji oświatowej na rok 2005 były niższe od kwot projektowanych. Minister Edukacji i Nauki pismem z dnia 12 grudnia 2005 r. Nr E-DE-3-339-58d/05 wystąpił z wnioskiem do Ministra Finansów o zwiększenie części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2005 dla tych jednostek samorządu terytorialnego – w tym dla Miasta Jedlina-Zdrój o kwotę 54.677 zł.

Przedstawiając powyższe jednocześnie uprzejmie Pana Marszałka informuję, że nie jest możliwe naliczenie kwot subwencji oświatowej dla wybranych gmin, powiatów lub województw samorządowych według zasad innych niż określone w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Z wyrazami szacunku

**W/Z MINISTRA
PODSEKRETARZ STANU**

Zdzisław Hensel